

**Heilbrigðisráðuneytið**  
**-sent í gegnum samráðsgátt-**

Reykjavík 3.júní 2019

**Efni: Umsögn um drög að frumvarpi til nýrra lyfjalaga, mál nr. S-127/2019**

Ég undirrituð hef þegar sent inn tvær umsagnir vegna frumvarpa til nýrra lyfjalaga án þess að sjá þær breytingar sem ég hef vonast eftir. Segja má að drögin hafi ef eitthvað er „versnað“, ef lítið er til skjólstæðinga minna, þ.e. lyfjatækninema og lyfjataekna.

Ég hef sinnt kennslu lyfjatækninema í tæp 25 ár og þar af verið kennslustjóri á lyfjatæknabraut í rúm 15 ár. Ég ber því hagsmuni starfandi lyfjatækna og lyfjatækninema fyrir brjósti. Lyfjatæknir er lögverndað starfsheiti, en störf lyfjatækna eru vissulega ekki lögvernduð og mjög víða gegna ófaglærðir aðilar sérhæfðum störfum í lyfsölu. Nemum á lyfjatæknabraut Fjölbautaskólans við Ármúla hefur fækkað jafnt og þétt síðustu árin og má segja að allt stefni í það að brautin verði lögð niður, þar sem lítill hvati er fyrir fólk að sækja sér menntun sem ekki er sóst eftir.

Með setningu nýrra lyfjalaga var ég að vonast til þess að snúa mætti þessari þróun við, að skýrt yrði tekið fram í lögum að starfsfólk apóteka þyrfti að vera fagmenntað. Að fagmenntað fólk sinnti vinnu við lyfseðla, ráðgjöf og sölu lyfja og afhendingu lyfja í apótekum á Íslandi, svipað og er uppi á teningnum á hinum Norðurlöndunum. Að annað væri alger undantekning. Samkvæmt skýrslu Lyfjastofnunar 2018, starfa 4,3 starfsmenn í lyfjabúð af meðalstærð, þar af 1,5 lyfjafræðingar, 0,5 lyfjatæknar og 2,3 aðrir starfsmenn (ófaglærðir). Eins og staðan er í dag er því ljóst að meirihluti starfsfólks í apótekum er ófagmenntað og mjög mismunandi er hversu mikla þjálfun það fær þegar það hefur störf í apótekum og lítið eftirlit með því að það fái yfir höfuð einhverja þjálfun.

Heilsugæslan á Íslandi er undir gríðarlegu á lagi, þjóðin er að eldast og mun sú þróun

væntanlega halda áfram. Ljóst er að margt fólk leitar í apótek með margs konar vandamál sem tengjast heilsu og lyfjanotkun. Hvernig er þeirri þjónustu háttað þegar stór hluti starfsfólks apótekanna hefur enga heilbrigðismenntun, hefur enga þekkingu á lyfjalögum eða markmiðum í heilbrigðismálum?

Einungis á einum stað í drögum að nýjum lyfjalögum er minnst á lyfjataækna, þ.e. í 40. grein laganna, lið g, þar sem tekið er fram að lyfsöluleyfishöfum sé skylt að hafa eftir þörfum í þjónustu sinni lyfjataækna sem aðstoða lyfsöluleyfishafa eða aðra lyfjafræðinga við afgreiðslu lyfjaávísana. Búið er að bæta við klausunni „eftir þörfum“, frá síðustu drögum, svo segja má að það sé búið að draga úr þessari skyldu lyfsöluleyfishafa. Ekki kemur fram í þessari sömu grein nein ákvæði um starfsfólk í apótekum, hvort það megi vera ófagmenntað, sérþjálfað eða hvað. Í greinargerð með lögunum kemur fram að með 40. grein sé ætlunin að efla stétt lyfjataækna og er ætlast til að lyfsöluleyfishafar hafi í þjónustu sinni a.m.k. einn lyfjataekni og að orðalagið „eftir þörfum“ eigi við í þeim tilvikum þar sem enginn lyfjataeknir fáist til starfa.

Ég get ekki á neinn hátt séð að þetta muni efla stétt lyfjataækna sérstaklega ekki þegar búið er að bæta inn í þessari „eftir þörfum“ klausu. Samkvæmt 40. greininni er nóg fyrir lyfsöluleyfishafa í stóru apóteki að hafa fyrir utan lyfjafræðing (a) í vinnu, einn lyfjataekni og síðan all nokra ófaglærða starfsmenn, sem hlýtur að teljast óviðunandi. Ég myndi vilja sjá í 40.grein miklu skýrar kveðið á um samsetningu starfsfólks í apótekum – að af stærstum hluta eigi að starfa í apótekum fólk með fagmenntun; lyfjafræðingar og lyfjataeknar.

Í 37.grein kemur síðan fram að á almennum afgreiðslutíma og á álagstímum skulu að jafnaði vera að störfum eigi færri en tveir lyfjafræðingar við afgreiðslu lyfseðla og fræðslu og ráðgjöf, og að Lyfjastofnun sé heimilt að leyfa að í lyfjabúð starfi einungis einn lyfjafræðingur, enda sé umfang starfsemi lítið og þjálfað starfsfólk sé lyfjafræðingnum til aðstoðar. Þetta ákvæði skýtur skökku við þá fyrirætlun að efla stétt lyfjataækna – af hverju er ekki gerð sú krafa að lyfjataeknir eða –tæknar séu lyfjafræðingnum til aðstoðar?

Í lyfjalögum nr. 108/1994, XI.kafla, 31.gr., er ákvæði um að að jafnaði eigi að vera í apótekum

eigi færri en tveir lyfjafræðingar að störfum við afgreiðslu lyfseðla og fræðslu og ráðgjöf. Í frumvarpi að lyfjalögum er ekki kveðið á um þetta. Ég hefði viljað sjá þetta atriði áfram í lyfjalögum, þó þannig að lyfjafræðingur og lyfjatæknir megi kvitta á lyfjaávísanir; tvöfalt lyfjafræðilegt eftirlit (ekki endilega tveir lyfjafræðingar).

Í lyfjalögum nr. 108/1994, X.kafla, 28.gr., er einnig tiltekið að lyfjabúðir visti lyfjafræði- og lyfjatækninema til verklegs náms samkvæmt samkomulagi við viðkomandi menntastofnanir. Þetta ákvæði er ekki að finna í frumvarpi að lyfjalögum. Mér finnst mikilvægt að þetta komi fram í nýjum lögum, t.d. í grein 40 um skyldur lyfsöluleyfishafa (viðbótarliður).

Bryndís Þóra Þórssdóttir, M.Sc.Pharm og kennari á lyfjatæknabraut



Bryndís Þóra Þórssdóttir  
Kestrún Sigurðardóttir, kennslustjóri á lyfjatæknabraut

Kestrún Sigurðardóttir

F.h.  
MF

Magnús Ingvason, skólameistari Fjölbautaskólans við Ármúla

Diktum Birgísel, skolstofarst.k.m.

